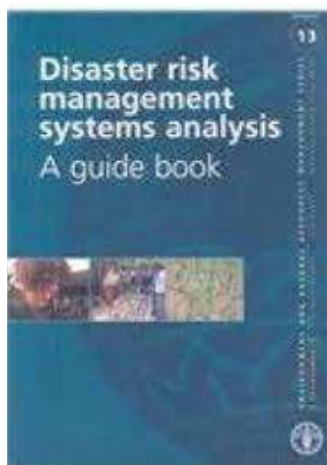

Милош ТОШОВИЋ, демонстратор*
Универзитет у Београду, Факултет безбедности, Београд

DISASTER RISK MANAGEMENT SYSTEMS ANALYSIS – A GUIDE BOOK

Stephan Baas, Selvaraju Ramasamy, Jenny Dey DePryck,
Federica Battista: *Disaster risk management systems
analysis - A guide book*. Rome: Environment, climate
change and bioenergy division food and agriculture
organisation of the United Nations, 2008, 68 стр.

Главна проблематика обухваћена књигом представља сложено и практично веома важно питање анализе система управљања ризицима од катастрофа (Disaster Risk Management – DRM), урађена у форми водича, односно приручника. Ова књига пружа приказ скупа алата за процену постојећих структура и капацитета националних, окружних и локалних институција, које су одговорне за DRM систем у циљу побољшања његове ефикасности и интеграције питања DRM у развојно планирање, посебно подручја склоних катастрофама и рањиве секторе и групе становништва. Очекивања су да ће њено стратешко коришћење побољшати разумевање снага, слабости, прилика и претњи са којима се суочавају постојеће институционалне структуре DRM система и њихових

---

* milostosovic79@gmail.com

импликација на текуће процесе институционалних промена. Управо је приказани процес процене и анализе у књизи важан први корак ка јачању постојећих DRM система и ова књига је веома значајна за практичан рад у домену управљања ризицима од катастрофа, што постаје једно од веома битних аспеката безбедности у савременом свету.

У одабиру предметне материје, њеном структурирању и приказу аутори полазе од растуће међународне забринутости због све веће учесталости и озбиљности природних хазарда и катастрофа, делимично због фактора повезаних са климатским променама. У многим земљама постоји појачана интенција да се уведу политичке, правне, техничке, финансијске и институционалне мере, које ће смањити деструктивне ефекте на животе и егзистенцију појединаца и заједница. За потпуно сагледавање садржаја и улоге предметне књиге треба имати у виду да Хјого оквир за акцију (The Hyogo Framework for Action – HFA) тражи исход значајног смањења губитака услед катастрофа, у животима и друштвеној, економској и еколошкој имовини заједница и земаља. За постизање наведеног HFA наглашава потребу преласка са реактивне хитне помоћи на проактивно смањење ризика од катастрофа (Disaster Risk Reduction – DRR) у фазама пре катастрофе јачањем превенције, ублажавања и спремности.

Материја књиге је обрађена кроз 6 засебних модула, као посебних, али међусобно повезаних целина, које приказују DRM систем, да би као такви олакшали практичну примену књиге, што јој је и основни циљ. Приказ материје појединачних модула као поглавља дат је веома прегледно, јасно и са издвајањем најважнијих елемената и њиховим објашњењем. Ради побољшања практичне стране на различитим нивоима од стране корисника са различитим врстама и нивоима знања, приказ модула је употпуњен одговарајућим сликама, табелама, обрадом и јасним издвајањем потребних практичних корака за поступање, са њиховим описима, а тамо где је било потребно са навођењем одређених детаља значајних за лакшу и једноставнију практичну примену. Основни недостатак књиге, с обзиром на њен апликативни аспект, јесте што недостају примери са појединачним корацима или анализама случаја на изабраном примеру поступања и потребних практичних елемената зависно од ситуације и околности.

Први модулски део обухвата основне дефиниције кључних појмова и главни концептуални оквир начина и потребне процедуре рада у управљању ризицима од катастрофа. При томе аутори полазе од става да се приступи и методе за DRM институционалне процене међу-

собно надовезују и комбинују елементе два концептуална оквира: (а) оквир управљања ризиком од катастрофа, са различитим фазама циклуса управљања катастрофама (фазе пре катастрофе, реаговање и после катастрофе, укључујући везе са редовним развојним активностима); и (б) оквир за одрживи живот (Sustainable Livelihoods – SL), који у центар анализе ставља људе, имовину и рањивости, као и утицајни политички и институционални контекст. Други модулски део обрађује планирање институционалне процене катастрофа у склопу система управљања ризиком од катастрофа. Даје се преглед међусобно повезаних корака планирања, спровођења и анализе резултата институционалне процене DRM система. Оправдано се део пажње посвећује разматрању комплементарне дијагностичке студије на националном, покрајинском/окружном и локалном нивоу за добијање основних примарних података неопходних за процену. Трећи модулски део приказује процену система управљања ризицима од катастрофа на националном нивоу, као значајни део предметне анализе и сегмент процене ризика. На савременом нивоу обрађује се низ веома значајних питања, међу којима су улога националних DRM институција, разлози институционалне процене на националном нивоу, начин покретања процене ризика, затим начин праћења информација током процене ризика од катастрофа на националном нивоу. Четврти модулски део даје приказ процене система управљања ризиком од катастрофа на нивоу округа, као нижем и детаљнијем аналитичком делу анализе и сегмента процене ризика. Предметна анализа и приказ су слични претходном поглављу, само што је уместо националног нивоа непосредни аналитички објекат заправо округ. Додатно питање у односу на претходни национални ниво је конкретизација питања и проблема за решавање на нивоу округа, уз посредовање у активностима између националног и локалног нивоа. Пети модулски део приказује процену система управљања ризиком од катастрофа на нивоу заједнице, као најнижем и најдетаљнијем делу анализе и сегменту процене ризика од катастрофа, слично претходном поглављу, само што је уместо округа непосредни аналитички објекат заправо заједница. Додатно је дата конкретизација питања и проблема за решавање на нивоу округа, уз које су наведени и одговарајући алати за реализацију. Потпуно нова одредница се односи на разјашњење да су институције заједнице правила која регулишу нематеријалне институције, као што су: сродство, брак, наслеђе и дељење имовине на нивоу заједнице, као и организације које делују на нивоу заједнице (Community-

-Based Organization – СВО) и које контролишу њихови чланови. Шести модулски део приказује потребне елементе анализе и интерпретације података. Наводи се низ могућих корака и алата за анализу и синтезу информација прикупљених током процене, како би биле доступне у облику који олакшава доношење потребних одлука о институционалној реформи и/или изградњи потребних капацитета. На крају се стручно и практично потпуно оправдано истиче да приликом писања извештаја о процени ризика радни тим треба да има на уму да су институционалне студије и процене капацитета осетљиви процеси, који често изазивају скептицизам међу онима који су предмет процењивања. Потпуно се оправдано наглашава потреба да тим који ради процену ризика од катастрофа треба да разговара о својим нацртима препорука са кључним владиним институцијама и представницима, као и свим заинтересованим странама пре финализације, било у оквиру радионица са више заинтересованих страна или путем прослеђивања нацрта извештаја за накнадну дискусију на билатералним састанцима.

У целини посматрано, предметна књига представља веома користан стручан, практичан и приручан материјал, како за кратко теоријско упознавање са проблематиком процене ризика од катастрофа тако и за добијање практичних упутстава о условима, начину и корацима њиховог спровођења у оквиру одређеног подручја/територије или одговарајуће подручне организационе и територијално-политичке јединице. Ова књига у примени омогућује значајно унапређење Хјого оквиrom зацртаних активности на процени ризика од катастрофа, проактивним приступом на смањењу броја катастрофа и значајним смањењем губитака у животима и друштвеној, економској и еколошкој имовини појединих заједница и земаља.